- definition of the basic values of the information society and the inclusion of content information culture education students;

- allocation of the specific features values for the students with different professional orientation;

- diagnosis and analysis of existing values (knowledge, awareness, emotional acceptance, belief) and the strategy of education;

- search tools and techniques to attract the students to socially relevant information culture values with regard to their future profession.

The role of higher education institutions to form the moral values of the individual information is extremely high. It is in high school with its educational potential, with its capability to provide a wide range of the students' activities to a higher level of personal development a person is becoming truly educated.

***Key words**: information culture, information society, values, value of information, values.*

УДК 37.091.12+37.013.75

С. І. Стрілець
Чернігівський національний педагогічний
університет імені Т. Г. Шевченка

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглянуто особливості організації навчального процесу під час вивчення дисципліни «Інноваційні педагогічні технології у вищій школі». Представлено авторську методику підготовки майбутнього вчителя початкових класів засобами інноваційних технологій із викладання курсу. Названо базові положення запропонованої методики. Зазначено, які теоретичні та практичні навички мають бути сформовані; наведено технологічну карту дисципліни, де описано різні рівні оцінки очікуваних результатів. Детально схарактеризовано елементи робочої програми курсу. Підкреслено, що міждисциплінарне поле знань формується на базі так званих суміжних дисциплін, спрямованих на формування інтегрального знання на базі єдиного понятійного апарату.

***Ключові слова**: підготовка вчителя початкових класів, дисципліна «Інноваційні педагогічні технології у вищій школі», засоби інноваційних технологій, методичне забезпечення, технологічна карта.*

Постановка проблеми. Однією з проблемних ситуацій у системі вищої освіти є вирішення протиріччя між значним ростом зацікавленості викладачів вишів до засобів інноваційних технологій, з намаганням використовувати їх у своїй професійній діяльності та недостатньою розробленістю науково-методичних засад підготовки майбутнього вчителя початкових класів до впровадження інноваційних технологій навчання, на що звернено також увагу у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [3].

Аналіз актуальних досліджень. Науковцями з'ясовано, що одним із перспективних практичних утілень інноваційних моделей навчання є технологічний підхід, проаналізований у роботах В. П. Беспалька, В. В. Гузєєва, М. В. Кларіна, О. Б. Єпішевої, В. Ф. Любичевої, В. М. Ченціва. Визначено, що технології проектування та конструювання навчального

процесу, орієнтованого на отримання гарантованих результатів навчання педагогічних дисциплін, можуть і повинні використовуватись у підготовці майбутніх учителів початкової школи, але, як показує аналіз науково-методичних досліджень, втілюються недостатньо.

Мета статті – розгляд особливостей організації навчального процесу під час вивчення дисципліни «Інноваційні педагогічні технології у вищій школі» [2], що передбачає формування готовності майбутніх педагогів до застосування інноваційних технологій навчання у загальноосвітніх школах та вищих навчальних закладах різного рівня акредитації.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняний і зарубіжний передовий досвід показує, що провідним методологічним принципом якісної підготовки майбутніх педагогів початкової школи є поєднання базового та варіативного компонентів у змісті навчання. Варіативний компонент передбачає розширення можливостей студента у виборі шляхів професійного й особистісного розвитку індивідуальних творчих здібностей, індивідуального стилю діяльності, поведінки та сфери професійної діяльності, можливе введення варіативних курсів. Такі курси визначаються «не лише обсягом знань, але й параметрами особистісного, світоглядного, громадянського розвитку» [1, 33].

Запропонована дисципліна «Інноваційні педагогічні технології у вищій школі» спирається на компетентісний підхід, із використанням критерію трудовитрат студентів у вигляді залікових (кредитних) одиниць. Навчальним планом передбачено вивчення дисципліни «Інноваційні педагогічні технології у вищій школі» (денна форма навчання) на 5 курсі в загальному обсязі – 108 годин, з них 36 годин – аудиторні заняття, а 72 години – самостійна робота. Курс підготовки – магістри, напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр, характеристика навчального курсу – за вибором, рік підготовки – 5, семестр – 10, кількість кредитів – 3, модулів – 3, змістових модулів – 4. Факультет початкового навчання, кафедра дошкільної та початкової освіти.

Методичним забезпеченням у викладанні курсу стане навчально-методичний посібник «Інновації у вищий педагогічній освіті: теорія і практика», який є складовою комплекту навчально-методичних матеріалів за програмою навчання студентів факультету початкового навчання. Посібник орієнтований на вивчення теоретичних питань, пов’язаних із характеристикою інноваційних технологій навчання, розглядом їх дидактичних властивостей, організацією та проведенням занять на основі інноваційних технологій навчання. Зміст посібника узагальнює результати досліджень, проведених автором протягом останніх 10 років, пов’язаних із питаннями вдосконалення професійної компетентності у студентів та викладачів вищої школи в галузі сучасних технологій навчання. Посібник складається з передмови, трьох модулів, кожен з яких містить відповідні

лекційні теми, практичні заняття, списки основної та додаткової літератури, завдання для самостійного опрацювання, у кінці вміщені бібліографічний список, термінологічний словник та додатки.

В умовах реалізації індивідуально-орієнтованого навчального процесу пропонується наступна структура організаційно-методичного забезпечення дисципліни й покроковий план роботи над його виконанням. У структуру цього забезпечення входять: 1. Робоча програма дисципліни. 2. Діагностичні карти залишкових знань. 3. Технологічна карта дисципліни. 4. Контрольно-вимірювальні матеріали. 5. Інформаційний ресурс з дисципліни.

У розробці змісту навчально-методичного комплексу до курсу «Інноваційні педагогічні технології у вищій школі» використовували компоненти, що, як наголошує Є. Суліма, полягають «не стільки в засвоєнні знань, скільки в забезпеченні умов для самовизначення й самореалізації особистості» [5, 8]: 1) нормативно-правовий – містить нормативні документи, що регламентують взаємодії між учасниками освітнього процесу у віртуальному освітньому середовищі; когнітивний – представляє розроблення змісту програм, курсів, навчальних матеріалів, електронних ресурсів для підготовки педагогічних кадрів до інноваційної діяльності в освіті; 2) процесуальний – визначає систему взаємодій у віртуальному освітньому середовищі для підготовки педагогічних кадрів до інноваційної діяльності; 3) креативний – припускає розвиток творчих здібностей в інноваційній педагогічній діяльності, включення майбутнього вчителя початкових класів у процес розробки нових програмних продуктів для освіти, участь у конкурсній професійній діяльності; 4) результативний – визначається рівнем готовності до впровадження інновацій у практику освітніх установ, можливістю тиражування ефективних моделей підготовки педагогічних кадрів до інноваційної діяльності.

Відповідно у доборі змісту курсу керувалися такими принципами: загальні – науковість, безперервність, систематичність, індивідуальність, диференційованість; специфічні – інтерактивність, педагогічна доцільність застосування потенціалу віртуального освітнього середовища, розвитку нових освітніх потреб тощо.

Теоретичні знання: технологічний підхід в освіті; інноваційні технології навчання, їхня суть, види, функції; педагогічне проектування та моделювання інноваційних технологій, методика впровадження інноваційних технологій навчання в навчально-виховний процес загальноосвітніх шкіл і вищих навчальних закладів різного рівня акредитації, формування готовності майбутніх педагогів до їхнього застосування.

Особлива увага звертається на педагогічні умови формування готовності майбутніх педагогів до застосування інноваційних технологій навчання у вищих навчальних закладах різного рівня акредитації, педагогічне проектування та моделювання інноваційних технологій,

методику їхнього впровадження в навчальний процес [4].

Практичні навички: педагогічне проектування й моделювання інноваційних технологій, розроблення методики впровадження інноваційних технологій навчання.

Умови зарахування курсу: виконання практичних занять, самостійних та індивідуальних завдань, складання заліку.

Важливе місце в реалізації програми курсу відведено організації самостійної роботи студентів, тому що тільки в процесі самостійної роботи майбутній педагог початкової школи може адаптуватися до вивченого матеріалу.

Робоча програма дисципліни адресована безпосередньо студенту, тому в ній міститься тільки інформація, необхідна студенту для освоєння дисципліни та планування конкретних результатів навчання. Зокрема: найменування дисципліни; кількість кредитів; міждисциплінарне поле знань; рівні очікуваних результатів; тематичне структурування; джерела пошуку інформації (література, інтернет-ресурси, каталоги та бази даних, інформаційно-пошукові системи, медіа-ресурси тощо); організація позааудиторної роботи; організація самостійної роботи.

Зупинимося детальніше на вказаних елементах робочої програми. Міждисциплінарне поле знань формується на базі так званих суміжних дисциплін. Ці дисципліни спрямовані на формування інтегрального знання на базі єдиного понятійного апарату, утворюють взаємопов'язану цілісність у межах конкретної освітньої програми та об'єднані певною тематичною єдністю. При цьому суміжними будуть дисципліни не тільки, що вивчалися попередньо, у плані послідовності освоєння, але й подальші, оскільки ці дисципліни складають єдиний інформаційний блок. Міждисциплінарний підхід до навчання дозволяє навчити студентів самостійно «добувати» знання з різних галузей, групувати їх таким чином, щоб вирішити конкретну практичну задачу. У процесі вивчення навчальної дисципліни «Інноваційні педагогічні технології у вищій школі» здійснюються міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами: «Педагогіка вищої школи», «Психологія вищої школи», «Методика викладання педагогіки». Завдання опису очікуваних результатів вимагає від викладача нового осмислення змісту дисципліни, її функціонального призначення, форм контролю якості знань та навчально-методичного забезпечення. Тому результати навчання визначаються не тільки з точки зору подання навчання (бути здатним розуміти), але і з точки зору подання конкретних результатів (бути здатним демонструвати розуміння).

Студент повинен мати уявлення: про інформатизацію системи освіти; про основні ознаки технології, про класифікації технологій навчання, про різноманітність інформаційно-педагогічних технологій (ІПТ) і їх дидактичні функції; про можливості використання педагогами ІПТ у професійній діяльності; про способи формування мотивації учнів до використання ІПТ;

про вплив сучасних ІПТ на розвиток здібностей учнів, про засоби інноваційних технологій. Однак варто пам'ятати, що тотальне використання персональних комп'ютерів учнями початкової школи збурить нормальний ритм діяльності цих закладів так, що, як переконливо доводить О. Корсак, спираючись на міжнародні дослідження результатів інформатизації освіти Японії, наслідки виявляться «не приємно-очікувані, а вражаюче негативні» [2, 59].

Пізнавальна діяльність студентів передбачає:

1. Знайомство з напрямами інноваційної системи освіти;
2. Знайомство з основними видами засобів інноваційних технологій;
3. Вивчення механізмів мотивації до застосування засобів інноваційних технологій навчання у студентів;
4. Аналіз факторів, що впливають на розвиток мислення, творчих здібностей у студентів.

У зв'язку з цим основні завдання такі:

1. Розкрити поняття, пов'язані з інформатизацією та інновацією, у тому числі інформатизацією та інновацією освіти.
2. Знайомство з основними напрямами інформатизації системи освіти.
3. Познайомити з різноманітністю сучасних інноваційних технологій навчання та їх дидактичними можливостями.
4. Показати переваги використання ІПТ у педагогічній діяльності.
5. Розкрити механізми мотивації до застосування ІПТ у студентів.
6. Познайомити з факторами, що впливають на розвиток мислення, творчих здібностей у студентів.

Під час проектування очікуваних результатів використано різні рівні оцінки очікуваних результатів:

– пороговий;
– стандартний;
– еталонний.

Пороговий рівень передбачає відображення тих очікуваних результатів, що визначають мінімальний і достатній набір знань і вмінь для вирішення професійних завдань відповідно до рівня кваліфікації. Стандартний рівень передбачає відображення сформованих заданих компетенцій, що дозволяють виконувати професійні завдання й удосконалювати кваліфікаційну підготовку на наступних рівнях. Еталонний рівень передбачає відображення придбаних студентом компетенцій, що дозволяють креативно вирішувати професійні завдання, самостійно використовувати потенціал інтегрованих знань для освоєння нових галузей і вдосконалення рівня своєї кваліфікаційної підготовки. На кожному рівні заплановано додаткові види робіт, які стимулюють майбутнього вчителя початкової школи для досягнення більш високого результату.

Усі результати навчання мають конкретну оцінку в прийнятій системі оцінки знань. Це означає, що кожен очікуваний результат перевіряємо тим або іншим способом. Технологія перевірки відображається в технологічній карті дисципліни. Технологічна карта дисципліни – опис форм, критеріїв і методів оцінки якості знань і вмінь з дисципліни. Технологічна карта дає студенту уявлення про очікувані результати навчання та способи їх перевірки (табл. 1).

Таблиця 1

Технологічна карта дисципліни
«Інноваційні педагогічні технології у вищій школі»

БАЗОВИЙ МОДУЛЬ (перевірка очікуваних результатів, представлених у робочій програмі дисципліни)				
Очікуваний результат	Вид перевірки якості знань	Форма, метод, засіб роботи	Мінімальна кількість балів (мінімальний стандарт навчання)	Максимальна кількість балів
Знає та розуміє	Усне опитування, співбесіда	Інноваційні лекції, практичні, консультації, метод «мозкової атаки»	10	25
Уміє	Комбіноване опитування, тестування, реферування	Коментування, проблемні ситуації	10	25
Здатний	Модульний контроль, рейтинг студента, ІНДЗ,СРС, розробка проекту	Робота в дискусійних групах, творчі завдання, методи «ток-шоу», «мікрофона», «коло ідей»	10	25
Разом:			30	75
ДОДАТКОВИЙ МОДУЛЬ				
Очікуваний результат	Вид перевірки якості знань	Форма, метод, засіб роботи	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
для виконання еталонного рівня	Усні відповіді, співбесіда	Мікровикладання, дидактичні ігри, робота в підгрупах	15	10
для підвищення порогового рівня	Модульний контроль, захист ІНДЗ, розробка проекту, колоквіум	Метод кейс-стаді, ІНДЗ, СРС, розробка проекту	15	15
Разом:			30	25

Були задіяні підходи: антропоцентричний (особистісно-орієнтований); системний (облік усіх факторів навчання в комплексі); діяльнісний (навчання в середовищі навчання); компетентнісний (націленість на формування компетенції); футуральний (орієнтований на професійні інтереси студентів і майбутню професійну діяльність).

Практичні заняття передбачають оволодіння вміннями й навичками, необхідними майбутньому вчителю початкової школи для професійної діяльності. Практичний компонент професійної підготовки розрахований на оволодіння педагогічними методиками й технологіями роботи педагога з різними засобами інноваційних технологій. Розроблена спеціальна система індивідуальних, практичних завдань, що наближають студентів до реальної професійної діяльності педагога з дітьми.

Важливими елементами практичної підготовки є вміння планувати свою діяльність, обирати доречні інноваційні засоби. Усі компоненти теоретичної, методичної та практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи засобами інноваційних технологій взаємопов'язані та взаємозумовлені.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати (теоретичні знання): основи педагогічної діяльності, дидактики вищої школи; технологічний підхід в освіті, традиційні та інноваційні технології навчання, засоби інноваційних технологій, їхню суть, види, функції; педагогічне проектування та моделювання інноваційних технологій; методику впровадження засобів інноваційних технологій навчання в навчально-виховний процес загальноосвітніх шкіл і вищих навчальних закладів різного рівня акредитації; педагогічні технології, а також мати уявлення про наукову організацію праці викладача вищого навчального закладу; методики підготовки та проведення лекцій, семінарських (практичних) занять, активних методів навчання, організації самостійної й науково-дослідної роботи студентів і сучасну систему оцінювання знань студентів; психологічні особливості студентів, володіти педагогічною взаємодією з ними, а також умінням спілкуватися; основні категорії, об'єкт, предмет вивчення дисципліни; основні поняття; концепції.

Висновки. Таким чином, саме на основі єдиних вимог базового стандарту створюються реальні умови для задоволення потреб майбутнього педагога в розширенні, поглибленні, спеціалізації підготовки з урахуванням індивідуальних особливостей студента. У системі варіативного компонента для підготовки майбутніх педагогів початкової школи засобами інноваційних технологій можна запропонувати спеціальну навчальну дисципліну «Інноваційні педагогічні технології у вищій школі». Ефективність її впровадження залежить від ступеня наукового управління навчальним процесом, розробки класифікації та створення специфічних педагогічних умов. Запропонована дисципліна повинна не просто

розвивати інтелект студентів, підвищувати його можливості – вона має практично його зорієнтувати, скеровуючи на самостійне навчання й розвиток, розширюючи їх інноваційний і креативний потенціал.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балагура Олена. Суспільство і вища національна освіта у процесі трансформації [Текст] / Олена Балагура // Вища школа. – 2013. – № 5. – С. 27–34.

2. Корсак Олена. Сучасні труднощі у створенні сприятливих педагогічних умов для формування фахової компетентності у молоді [Текст] / Олена Корсак // Вища школа. – 2013. – № 12. – С. 53–61.

3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки. [Електронний ресурс] / Режим доступу:

http://guonkh.gov.ua/content/documents/ 16/1517/Attaches/ 4455.pdf.

4. Стрілець С. І. Інноваційні педагогічні технології у вищій школі: Навчально-методичний посібник / С. І. Стрілець. – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2012. – 200 с.

5. Суліма Євген. Інноваційні виклики сучасності й динаміка модернізації національної освіти [Текст] / Євген Суліма // Вища школа. – 2013. – № 7. – С. 7 –12.

РЕЗЮМЕ

Стрилец С. И. Методическое обеспечение подготовки учителей начальной школы средствами инновационных технологий.

В статье рассмотрены особенности организации учебного процесса при изучении дисциплины «Инновационные педагогические технологии в высшей школе». Представлена авторская методика подготовки будущего учителя начальных классов средствами инновационных технологий при преподавании курса. Названы основные положения предложенной методики. Указано, какие теоретические и практические навыки должны быть сформированы; приведена технологическая карта дисциплины, где описаны различные уровни оценки ожидаемых результатов. Подробно охарактеризованы элементы рабочей программы курса. Подчеркнуто, что междисциплинарное поле знаний формируется на базе так называемых смежных дисциплин, направленных на формирование интегрального знания на базе единого понятийного аппарата.

***Ключевые слова**: подготовка учителя начальных классов, дисциплина «Инновационные педагогические технологии в высшей школе», средства инновационных технологий, методическое обеспечение, технологическая карта.*

SUMMARY

Strilets S. The methodical support of primary school teachers' preparation by means of innovative technologies.

The article deals with the peculiarities of organizing the educational process while studying the discipline «The innovative pedagogical technologies at a higher educational institution». The author's methodic of the future primary school teacher's preparation by means of innovative technologies in teaching the course is represented. The basic principles of the suggested methodic are given. The theoretical and practical skills which must be formed are pointed to; the technological map of the disciplines where different standards of assessing the results expected are described. The components of the working syllabus of the course are characterized in details.

It is determined that the leading principle of methodological quality future primary school teachers' training is a combination of basic and variable components in the content of training. The variable component involves empowering the student in choosing the ways of professional

and personal development, individual creativity, an individual style of activity, behavior and spheres of professional activity, the possible introduction of variable rates. The curriculum subject «Innovative educational technology in higher education» and its main structural elements are characterized. The structure organizational methods of discipline and a step by step plan for working on its implementation are proposed. The identifiable components that were used in developing the content of educational and methodical complex for the course «Innovative educational technology in higher education» are presented. The legal, procedural, creative and effective components are described in details. The principles used by the author in the selection of course content are discussed. The book «Innovations in higher teacher education: Theory and Practice», which is a part of teaching materials for curriculum primary education students is analyzed. It is noted that the book is focused on the study of theoretical issues related to the characteristics of innovative learning technologies, considering their teaching of properties, organizing and conducting classes on the basis of innovative learning technologies. Theoretical knowledge and practical skills that students should acquire as a result of that discipline are discussed. The interdisciplinary field of knowledge is formed on the base of so called allied sciences aimed at forming the integral knowledge on the base of the common conceptual apparatus. The author notes that the effectiveness of implementation the course depends on the degree of scientific learning management, development of classification and establishment of the specific pedagogical conditions.

***Key words**: primary school teacher's preparation, the discipline «The innovative pedagogical technologies at a higher educational institution», means of innovative technologies, methodical aids, a technological map.*

УДК 378

Н. М. Ткаченко
Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Статтю присвячено висвітленню сутності та основних положень соціокультурного підходу до навчання іноземних мов, а також шляхів його реалізації в системі вищої освіти. Визначено соціокультурну компетентність як результат соціокультурної освіти, проаналізовано її компонентний склад. Наведено сучасні форми, методи та засоби розвитку соціокультурної компетентності студентів у процесі вивчення іноземної мови поза мовним середовищем. Найбільш доцільними формами занять визначено дебати, семінари, конференції, дискусії. Рольові ігри, проблемні завдання вважаються найдієвішими методами. Серед засобів навчання виокремлено готові мультимедійні курси, кіно-, відео-, телефільми, автентичні матеріали.

***Ключові слова:** соціокультурний підхід, навчання іноземних мов, соціокультурна компетентність, форми, методи, засоби розвитку соціокультурної компетентності.*

Постановка проблеми. На сьогодні спостерігаються дві протилежні за спрямованістю тенденції. З одного боку, активно здійснюється процес інтеграції країн, пошук спільних шляхів розвитку, обмін культурною спадщиною. З іншого боку, етноцентричні ідеї, які недооцінюють інші мови й культури, крім рідної, набувають усе більшого розвитку. Це може призвести